

Üldkohus jättis rahuldamata kaks kahju hüvitamise hagi, mille esitasid UPS ja ASL Aviation Holdings

Mõlemad äriühingud palusid hüvitada majandusliku kahju, mis väidetavalt tekkis seetõttu, et komisjoni otsus, millega tunnistati teatatud koondumine siseturuga kokkusobimatuks, oli õigusvastane

Euroopa Komisjon tunnistas 30. jaanuari 2013. aasta otsusega (edaspidi „vaidlusalune otsus“)¹ siseturuga kokkusobimatuks United Parcel Service, Inc. ja TNT Express NV (edaspidi „TNT“) – st kahe ettevõtja, kes tegutsevad väikepakside kiirkättetoimetamise rahvusvaheliste teenuste turgudel – teatatud koondumise.

Teatades avalikult, et ta loobub koondumisest, esitas UPS samas Üldkohtule hagi vaidlusaluse otsuse tühistamise nõudes. Üldkohus rahuldas 7. märtsi 2017. aasta otsusega² hagi ja Euroopa Kohus jättis 16. jaanuari 2019. aasta otsusega³ rahuldamata apellatsioonkaebuse, mille komisjon oli selle kohtuotsuse peale esitanud.

Vahepeal tunnistas komisjon siseturuga kokkusobivaks TNT ja UPSi konkurendi FedEx Corp-i teatatud koondumise⁴.

UPS esitas 2017. aasta lõpus komisjoni vastu kahju hüvitamise hagi, milles palus hüvitada majandusliku kahju, mis väidetavalt tekkis vaidlusaluse otsuse õigusvastasuse tõttu⁵. 2018. aastal esitasid kahju hüvitamise hagi lisaks ka äriühingud ASL Aviation Holdings DAC ja ASL Airlines (Ireland) Ltd (edaspidi koos „äriühingud ASL“), kes enne vaidlusaluse otsuse vastuvõtmist olid TNTga sõlminud ärilepinguid, mida pidi täidetama pärast UPSi ja TNT koondumise heakskiitmist⁶.

Üldkohtu seitsmes koda laiendatud koosseisus jättis mõlemad kahju hüvitamise hagid rahuldamata.

Üldkohtu hinnang

UPSi esitatud kahju hüvitamise hagi rahuldamata jätmine (kohtuasi T-834/17)

UPS väitis kahju hüvitamise hagi, et vaidlusaluse otsuse vastuvõtmisega pani komisjon toime piisavalt selgeid liidu õiguse rikkumisi, mis võisid tekitada liidu lepinguvälise vastutuse. UPSi hinnangul rikkus komisjon esiteks haldusmenetluses tema menetluslikke õigusi, teiseks eiras põhjendamiskohustust ja kolmandaks tegi teatatud koondumise sisulisel hindamisel vigu.

¹ Komisjoni 30. jaanuari 2013. aasta otsus C(2013) 431 (final), millega koondumine kuulutatakse kokkusobimatuks siseturuga ja EMP lepingu toimimisega (Juhtum COMP/M.6570 – UPS/TNT Express); vt ka komisjoni pressiteade IP/13/68.

² Üldkohtu 7. märtsi 2017. aasta kohtuotsus United Parcel Service vs. komisjon, [T-194/13](#) (vt ka [pressiteade nr 23/17](#)).

³ 16. jaanuari 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. United Parcel Service, [C-265/17 P](#) (vt ka [pressiteade nr 3/19](#)).

⁴ Komisjoni 8. jaanuari 2016. aasta otsus C(2015) 9826, millega koondumine kuulutatakse kokkusobivaks siseturuga ja EMP lepingu toimimisega (juhtum M.7630 – FedEx/TNT Express) ning mille kokkuvõtte avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* (ELT 2016, C 450, lk 12).

⁵ Kohtuasi T-834/17: United Parcel Service vs. komisjon.

⁶ Kohtuasi T-540/18: ASL Aviation Holdings ja ASL Airlines (Ireland) vs. komisjon.

Sissejuhatuseks tuletas Üldkohus meelde, et liidu lepinguvälise vastutuse tekkimine eeldab kolme kumulatiivse tingimuse täitmist, nimelt et on piisavalt selgelt rikutud õigusnormi, mis annab isikutele õigusi, kahju on tekkinud ning rikkumise ja tekitatud kahju vahel on otsene põhjuslik seos.

Mis puudutab esimesena UPSi menetluslike õiguste väidetavat eiramist haldusmenetluses, siis heitis UPS komisjonile esiteks ette, et ta ei edastanud ei selle ökonomeetrilise valemi lõppversiooni, mida kasutati selle analüüsimisel, milline on teatatud koondumise mõju hindadele, ega koondumisest tuleneva tõhususe kasvu hindamise kriteeriume. Teiseks leidis UPS, et komisjon rikkus tema õigust tutvuda andmetega, mille FedEx haldusmenetluses esitas.

Komisjoni kasutatud ökonomeetrilise valemi lõppversiooni edastamata jätmise kohta märkis Üldkohus, et kohaldatavate õigusnormide alusel oli komisjon kohustatud selle lõppversiooni UPSile teatavaks tegema. Kuna komisjonil oli selles küsimuses märkimisväärselt väike või isegi olematu hindamisruum, pani ta kõnealuse valemi edastamata jätmisega toime UPSi kaitseõiguste piisavalt selge rikkumise. Arvestades kohtupraktikat kaitseõiguste järgimise valdkonnas ja Euroopa Kohtu 16. jaanuari 2019. aasta otsust, ei olnud UPSi õiguste selline rikkumine ka vabandataav liidu õiguse väidetava ebaselgusega, nagu väitis komisjon.

Üldkohus lükkas tagasi ka komisjoni kaitseargumendi, mille kohaselt eelnes ökonomeetrilise valemi viimistlemisele rohke teabevahetus UPSiga. Nimelt, kui komisjon jättis ökonomeetrilise valemi lõppversiooni edastamata, ei vabastanud ta ennast mitte üksnes menetlusnõudest, mille eesmärk on tagada liidus kehtiva koondumiste kontrolli menetluse õiguspärasus ja õiglus, vaid pani UPSi ka olukorda, mis ei võimaldanud viimasel mõiste teatud osa vaidlusaluse otsuse põhjendustest.

Seevastu teatatud koondumisest tuleneva tõhususe kasvu hindamise kriteeriumide UPSile edastamata jätmise kohta märkis Üldkohus, et ükski koondumiste kontrolli suhtes kohaldatav liidu õigusnorm ei pane komisjonile kohustust abstraktselt ette kindlaks määrata konkreetseid kriteeriume, mille alusel ta kavatseb möönda, et tõhususe kasvu võib pidada kontrollitavaks. Neil asjaoludel puudub õiguslik alus UPSi argumentidel, mille eesmärk on tõendada, et komisjon oli kohustatud talle teatavaks tegema konkreetsete kriteeriumid ja tõendamiskünnised, mida ta kavatses kohaldada selle kindlakstegemisel, kas iga väidetav tõhususe kasv oli kontrollitav.

Üldkohus lükkas ka tagasi argumendid, mille kohaselt komisjon rikkus UPSi õigust tutvuda teatud dokumentidega, mille FedEx esitas komisjonile haldusmenetluse käigus. Nimelt, kuna UPS ei teostanud oma tutvumisõigust aegsasti ja kohaldatavates õigusnormides ette nähtud vorminõuete kohaselt (ärakuulamise eest vastutava ametniku poole pöördumata jätmine), ei täitnud ta tingimusi nende õiguste rikkumisest väidetavalt tuleneva kahju eest hüvitise saamiseks.

Mis puudutab teisena põhjendamiskohustuse väidetavat rikkumist komisjoni poolt, siis tuletas Üldkohus meelde, et liidu õigusakti põhjenduste ebapiisavus ei saa üldjuhul iseenesest tekitada liidu vastutust.

Mis puudutab kolmandana UPSi argumenti teatatud koondumise sisulisel hindamisel tehtud vigade kohta, siis kinnitas Üldkohus küll, et komisjon tegi teatud vigu, kuid märkis samas, et nende näol ei olnud tegemist liidu õiguse piisavalt selgete rikkumistega, mis oleksid andnud alust liidu lepinguvälise vastutuse tekkimiseks. Sellega seoses täpsustas Üldkohus, et isegi kui komisjon omaenda reeglite (Majanduslike tõendite esitamise parim praktika) vastaselt kasutas ökonomeetrilist valemit, mis tuntavalt kaldus kõrvale tavapärasest majandusalasest praktikast, oli tal selle valemi kindlaksmääramisel märkimisväärne kaalutusruum. Lisaks ei tuginenud komisjon teatatud koondumise mõju analüüsimisel üksnes ökonomeetrilisele valemile, vaid ta viis läbi ka asjaomase turu tunnuste üldise analüüsi, milles tõi esile selle turu laadi ja tunnused ning kavandatud koondumise tagajärjed.

Viimasena järeldas Üldkohus, et UPS ei suutnud tõendada, et koondumise kavas tõhususe kasvu kontrollitavuse või FedExi konkurentsiseisundi hindamisel tehti ilmseid ja raskeid vigu, ega esitada ka ühtegi tõendit, millest ilmneks FedExi ja TNT koondumist käsitleva otsuse ja vaidlusaluse otsuse ebavõrdne käsitlemine.

Olles seega tuvastanud, et UPSi menetluslike õiguste piisavalt selge rikkumine haldusmenetluses piirdus sellega, et talle ei edastatud selle ökonomeetrilise valemi lõppversiooni, mida kasutati selle analüüsimisel, milline on teatatud koondumise mõju hindadele, analüüsis Üldkohus seejärel, kas esines otsene põhjuslik seos selle õigusvastasuse ja kahju vahel, millele UPS viitab ja mis seisneb esiteks kuludes, mis kaasnesid tema osalemisega FedExi ja TNT teatatud koondumise kontrollimise menetluses, teiseks leppetrahvis, mille ta maksis TNT-le temaga sõlmitud ühinemislepingu ülesütlemise tõttu, ja kolmandaks ühinemislepingu täitmise võimatuse tõttu saamata jäänud tulus.

Mis puudutab kõigepealt kulusid, mis kaasnesid UPSi osalemisega FedExi ja TNT teatatud koondumise kontrollimise menetluses, siis tõdes Üldkohus, et see osalemine oli ilmselgelt UPSi vaba valik. Seega ei saa UPSi menetluslike õiguste rikkumist tema ja TNT koondumise kontrolli menetluses pidada määravaks põhjuseks, mille tõttu tekkisid kulud seoses tema osalemisega FedExi ja TNT koondumise kontrolli menetluses. Samamoodi, arvestades, et TNT-le leppetrahvi maksmise alus oli lepinguline kohustus, mis tulenes UPSi ja TNT vahel sõlmitud ühinemislepingu tingimustest, ei saa vaidlusaluse otsuse õigusvastasus kujutada endast määravat põhjust, mille tõttu tuli leppetrahv TNT-le tasuda.

Mis puudutab lõpuks UPSi väidetavat saamata jäänud tulu, siis märkis Üldkohus, et ei saa eeldada, et kui UPSi menetluslike õigusi ei oleks tema ja TNT koondumise kontrolli menetluses rikutud, oleks koondumine tunnistanud siseturuga kokkusobivaks. UPS pealegi ei tõendanud ega esitanud andmeid, mis oleksid võimaldanud Üldkohul järeldada, et selle rikkumise puudumise korral oleks komisjon tunnistanud koondumise siseturuga kokkusobivaks. Lisaks tõi asjaolu, et UPS loobus kavandatud koondumisest kohe, kui vaidlusalune otsus teatavaks tehti, kaasa tuvastatud õigusvastasuse ja väidetava kahju vahel igasuguse otsese põhjusliku seose katkemise.

Eespool toodud kaalutluste põhjal järeldas Üldkohus, et UPS ei tõendanud, et tema menetluslike õiguste rikkumine tema ja TNT koondumise kontrolli menetluses kujutas endast määravat põhjust viidatud kahju tekkeks. Seetõttu jättis kohus kahju hüvitamise hagi tervikuna rahuldamata.

Äriühingute ASL esitatud kahju hüvitamise hagi rahuldamata jätmine (kohtuasi T-540/18)

Äriühingute ASL esitatud kahju hüvitamise hagi paluti hüvitada väidetav saamata jäänud tulu, mis tulenes sellest, et vaidlusaluse otsuse tõttu oli võimatu täita TNTga sõlmitud ärilepinguid. Oma nõuet põhjendasid äriühingud ASL nende ja UPSi põhiõiguste rikkumisega komisjoni poolt ning raskete ja ilmsete vigadega hinnangus, mille komisjon andis UPSi ja TNT teatatud koondumisele.

Esimesena tõdes Üldkohus, et äriühingud ASL ei või oma hüvitisnõude alusena viidata UPSi kaitseõiguste rikkumisele viimase ja TNT koondumise kontrolli menetluses. Üldkohtu väljakujunenud praktika kohaselt on nimelt nõutav, et kahju hüvitamise hagi põhjendamiseks viidatud õigusnormi pakutav kaitse kehtiks isiku suhtes, kes sellele tugineb, ja seega et see isik kuuluks nende hulka, kellele kõnealune õigusnorm õigusi annab.

Teisena lükkas Üldkohus põhjendamatus tõttu tagasi äriühingute ASL argumendid selle kohta, et komisjon rikkus UPSi ja TNT koondumise kontrolli menetluses nende põhiõigusi ja eelkõige nende õigust heale haldusele, mis on tagatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 41. Sellega seoses täpsustas Üldkohus, et kuna selles menetluses osalemata jätmine oli äriühingute ASL vaba valik, ei olnud neil alust väita, et komisjon rikkus nende põhiõigusi selle menetluse kontekstis.

Kolmandana lükkas Üldkohus vastuvõetamatus tõttu tagasi väite, et komisjon tegi UPSi ja TNT koondumise hindamisel raskeid ja ilmseid vigu, arvestades, et äriühingud ASL piirdusid sellega seoses üksnes viitega hagiavaldusele, mille UPS esitas kohtuasjas T-834/17.

Neid kaalutlusi arvestades ja tõdedes, et äriühingud ASL ei tõendanud, et vaidlusaluses otsuses esines piisavalt selgeid liidu õiguse rikkumisi, jättis Üldkohus nende hagi põhjendamatus tõttu rahuldamata.

MÄRKUS: Üldkohtu lahendi peale võib kahe kuu ja kümne päeva jooksul selle teatavakstegemisest esitada üksnes õigusküsimustes apellatsioonkaebuse Euroopa Kohtule.

MÄRKUS: Tühistamishagi taotletakse liidu õigusega vastuolus olevate liidu institutsioonide õigusaktide tühistamist. Teatud tingimustel võivad liikmesriigid, Euroopa institutsioonid ja eraõiguslikud isikud esitada Euroopa Kohtule või Üldkohtule tühistamishagi. Kui hagi on põhjendatud, tühistatakse õigusakt. Asjasse puutuv institutsioon peab täitma õiguslünka, mis õigusakti tühistamisega võib tekkida.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Üldkohtule siduv.

Otsuste terviktekstid ([T-834/17](#) ja [T-540/18](#)) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127.

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)“ kaudu ☎ (+32) 2 2964106.